

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

LBI.410.023.02.2016

P/16/043

03170616

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Białymstoku

ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok

T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33

lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/043 – Nadzór nad transportem i ubojem zwierząt gospodarskich
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
Kontroler	Tomasz Pomian – główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBI/87/2016 z dnia 17 października 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Białymstoku, ul. Zwycięstwa 26b, 15-959 Białystok („PIW” lub „Inspektorat”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dariusz Filianowicz – Powiatowy Lekarz Weterynarii w Białymstoku („PLW”) ¹ (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działania PLW w zakresie przestrzegania przepisów o ochronie zwierząt gospodarskich w transporcie i uboju.

W latach 2014-2016 (I półroczu) PLW wywiązywał się z obowiązku prowadzenia rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną oraz terminowego przekazywania do Głównego Lekarza Weterynarii³ informacji o tych podmiotach i sprawozdań z nadzoru weterynaryjnego. Prowadzono również regularne kontrole podmiotów zajmujących się przewozem, obrotem i ubojem zwierząt, rzetelnie sprawując nadzór nad przestrzeganiem ochrony zwierząt w trakcie załadunku i rozładunku oraz w rzeźniach. W znaczącym stopniu realizowano nadzór nad przestrzeganiem dobrostanu zwierząt w uboju na potrzeby własne. Reagowano też na otrzymane sygnały o przypadkach naruszenia dobrostanu zwierząt.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- nierzetelnego przedstawienia w rejestrze działalności nadzorowanej w zakresie przewozu i obrotu zwierzętami danych pięciu z 94 podmiotów, co skutkowało opublikowaniem niewłaściwych danych na stronie internetowej GLW,
- planowania i przeprowadzania corocznie jednej kontroli miejsca odpoczynku lub przeładunku zwierząt zamiast dwóch wymaganych instrukcją GLW z 25.06.2014 r.⁴,
- niedostatecznego nadzoru nad urzędowymi lekarzami weterynarii skutującego nierealizowaniem przez nich obowiązku wykonania 12 (ze 131) badań przed i po uboju zwierząt na użytek własny,
- błędnie sporządzonych dwóch „Półrocznych raportów z kontroli rzeźni pod względem dobrostanu zwierząt” za I półrocze 2014 r. i I półrocze 2016 r.
- wydania decyzji nakazowej⁵ z naruszeniem terminu określonego w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁶ i niepoinformowania stron postępowania o przyczynach zwłoki oraz niewskazania nowego terminu załatwienia sprawy.

¹ Od 1.02.2009 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ Dalej: GLW.

⁴ Nr GIWpr-02010-7/2014 w sprawie postępowania powiatowych lekarzy weterynarii przy zatwierdzaniu oraz przy przeprowadzaniu kontroli miejsc odpoczynku zwierząt, zwana dalej „Instrukcją GLW z 25.06.2014 r.”.

⁵ Decyzja dotyczyła jednego z dwóch obejmujących dobrostan zwierząt postępowań administracyjnych w I półroczu 2016 r.

⁶ Dz. U. z 2016 r., poz. 23 ze zm., zwanej dalej „KPA”.

NIK zwraca uwagę na realizowanie w niewielkim zakresie współpracy z Inspekcją Transportu Drogowego przewidzianej w porozumieniu, zawartym 16 października 2007 r., pomiędzy GLW a Głównym Inspektorem Transportu Drogowego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1.1. Nadzór PLW nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt gospodarskich w transporcie i uboju

Opis stanu
faktycznego

1.1. W PIW prowadzono rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną („rejestr”), o którym mowa w art. 11 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt⁷. Zawierał on elementy wymienione w art. 11 ust. 2 tej ustawy, w tym: 1/ imię i nazwisko oraz adres podmiotu, 2/ weterynaryjny numer identyfikacyjny lub numer siedziby stada, 3/ rodzaj i zakres prowadzonej działalności gospodarczej, 4/ informacje o decyzji, o której mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 i 3, ust. 1a pkt 1 i 3, ust. 1b pkt 1 lit. a i pkt 2 lub ust. 3 powołanej ustawy oraz 5/ daty wpisu i wykreślenia z rejestru.

Na koniec lat 2014, 2015 i 2016 (I półrocza) w rejestrze figurowało odpowiednio:

- a) 48 (w tym dziewięć wykreślonych), 50 (w tym dziewięć wykreślonych) i 54 (w tym 10 wykreślonych) przewoźników prowadzących zarobkowy transport zwierząt lub transport zwierząt wykonywany w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej.

W okresie objętym kontrolą zezwolenia na prowadzenie działalności związanej z transportem zwierząt wydano 10 przewoźnikom, w tym jedno na okres od 9.11 do 31.12.2015 r. Analiza tych spraw wykazała, iż: 1/ wydanie zezwoleń poprzedzono kontrolą środka transportu drogowego (wszystkie spełniały wymagania do przewozu zwierząt - zgodnie z wytycznymi rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 z 22 grudnia 2004 r. w sprawie ochrony zwierząt podczas transportu i związanych z tym działań oraz zmieniające dyrektywę 64/432/EWG i 93/119/WE oraz rozporządzenie (WE) nr 1255/97⁸), 2/ wszystkie zezwolenia zostały wydane na okres nie dłuższy niż pięć lat, 3/ dane czterech z 10 podmiotów przedstawiono w rejestrze niewłaściwie, co omówiono w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.

- b) 25 (w tym sześć wykreślonych), 28 (w tym siedem wykreślonych) i 36 (w tym dziewięć wykreślonych) podmiotów prowadzących obrót zwierzętami, z wyjątkiem obrotu prowadzonego w ramach działalności rolniczej w rozumieniu przepisów prawa działalności gospodarczej, pośrednictwa w tym obrocie lub skupu zwierząt.

W okresie objętym kontrolą zatwierdzono 13 podmiotów do prowadzenia działalności związanej w obrotem zwierzętami, z tego dziewięć bez wykorzystania obiektów budowlanych. Analiza tych spraw wykazała, iż: 1/ wydanie zezwoleń podmiotom prowadzącym obrót zwierzętami w obiekcie poprzedzono kontrolą tego obiektu (wszystkie spełniały wymagania weterynaryjne), 2/ wydano dziewięć decyzji zatwierdzających podmiot do prowadzenia działalności polegającej na obrocie zwierzętami bez wykorzystania obiektów budowlanych i cztery decyzje o wpisaniu do rejestru podmiotów nadzorowanych prowadzących obrót zwierzętami w obiekcie, 3/ jednego z 13 podmiotów nie ujęto w rejestrze, co omówiono w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*. W badanym okresie decyzjami skreślono również trzy podmioty zajmujące się obrotem zwierzętami.

- c) Jeden podmiot prowadzący miejsce odpoczynku zwierząt (na terenie powiatu nie występują miejsca lub stacje kwarantanny).

- d) Cztery (w tym w latach 2014 i 2015 jeden wykreślony, a w I półroczu 2016 r. dwa wykreślone) podmioty prowadzące miejsca gromadzenia zwierząt.

W okresie objętym kontrolą zatwierdzono (9.07.2014 r.) i wykreślono z rejestru (13.01.2016 r.) podmiot o nr 20026804 prowadzący miejsce gromadzenia zwierząt.

- e) 10 podmiotów organizujących targi, wystawy, pokazy lub konkursy zwierząt.

⁷ Dz. U. z 2014 r., poz. 1539, ze zm. Ustawa zwana dalej „uozz”

⁸ Dz. Urz. UE L 3 z 05.01.2005, str.1. Dalej „rozporządzenie Rady (WE) nr 1/2005”.

Ponadto PIW, stosownie do postanowień art. 20 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego⁹, prowadził wykaz zakładów mięsnych zatwierdzonych zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 853/2004¹⁰ w tym m.in. rzeźni i zakładów zintegrowanych prowadzących ubój zwierząt kopytnych udomowionych. W latach 2014-2016 (I półrocze) na terenie powiatu było 10 zarejestrowanych rzeźni, wszystkie ujęto w wykazie i nie rejestrowano nowych zakładów. W tym okresie w jednym zakładzie (ubojni zwierząt w Tykocinie) był wdrożony System Halal prowadzony przez Muzułmański Związek Religijny w RP. Ubojnia mogła prowadzić ubój rytualny zgodnie z zasadami religii i prawem islamu¹¹ (od 17.08.2016 r. nowy właściciel zakładu nie prowadzi w nim uboju rytualnego). W okresie objętym kontrolą na terenie powiatu nie było też ubojni drobiu ani zajęczaków. (dowód: akta kontroli str. 4-18)

1.2. W okresie objętym kontrolą Inspektorat, stosownie do postanowień art. 11 ust. 3 uozz oraz art. 22 ust. 1 uppz, przekazywał - za pośrednictwem PWLW – do GLW informacje o rejestrach i wykazach oraz informacje o zmianach stanu faktycznego lub prawnego w nich ujawnionego. I tak, do 10 dnia każdego miesiąca za miesiąc poprzedni przesyłano do WIW (wyłącznie w formie elektronicznej):

- Rejestr podmiotów nadzorowanych z uwidocznionymi¹² dokonanymi w nim zmianami. Ostatnim przekazanym rejestrem było zestawienie za lipiec 2016 r., bowiem od sierpnia 2016 r. rejestr miał być prowadzony online w programie komputerowym vetLINK. Analiza tego rejestru wykazała, iż ujęto w nim 55 zamiast 56 przewoźników zwierząt (nie ujęto przewoźników o nr 20022848 i 20022854 posiadających ważne zezwolenia do odpowiednio 8.09.2020 r. i 1.03.2021 r., zaś przewoźnika 20022824 (wykreślonego z rejestru 20.02.2013 r.) nie ujęto w nim ponownie, chociaż od 8.01.2014 r. miał zezwolenie ważne do 8.01.2019 r. oraz 36 zamiast 37 podmiotów prowadzących obrót zwierzętami (nie ujęto podmiotu 20026133, któremu w dniu 20.03.2015 r. wydano decyzję¹³ o wpisaniu do rejestru podmiotów nadzorowanych). Przekazywano też wykaz zezwoleń przewoźników wydanych zgodnie z art. 10 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005, w którym ujmowano: nazwę i adres podmiotu, numer identyfikacyjny przewoźnika, termin wygaśnięcia zezwolenia i numery rejestracyjne pojazdów. Analiza tych wykazów przekazanych w I półroczu 2016 r. wykazała, iż od kwietnia do czerwca 2016 r. ujmowano w nich 39 zamiast 40 przewoźników.
- Wykaz zatwierdzonych pośredników i zarejestrowanych pomieszczeń wykorzystywanych przez pośredników w ich działalności (dyrektywy 64/432/EWG i 91/68/EWG), w którym ujmowano weterynaryjny numer identyfikacyjny, datę zatwierdzenia, dane osoby bądź podmiotu wraz z adresem siedziby, dane dotyczące miejsca prowadzenia działalności, gatunki zwierząt oraz rodzaj i zakres prowadzonej działalności. Analiza tych wykazów przekazanych w I półroczu 2016 r., wskazuje iż ujęto w nich wszystkie podmioty (od 25 do 27), którym wydano decyzje o zatwierdzeniu bądź wpisaniu do rejestru podmiotów prowadzących obrót zwierzętami.

Porównanie danych Inspektoratu z listą publikowaną na stronie internetowej GIW wykazało, że na stronie GIW brak jest trzech przewoźników zwierząt (20022848, 20022854 i 20022855) oraz jednego podmiotu prowadzącego obrót bydłem (20026133), zaś jeden przewoźnik był w rejestrze wykazany niezasadnie. (dowód: akta kontroli str. 3, 19-31)

1.3. W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono funkcjonowania podmiotów lub zakładów, które nie zgłosiły prowadzenia działalności nadzorowanej lub kontynuowały taką działalność wbrew wydanym decyzjom. (dowód: akta kontroli str. 147)

⁹ Dz. U. z 2014 r., poz. 1577 ze zm., zwana dalej „uppz”.

¹⁰ Rozporządzenie (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. L 139 z 30.4.2004, s. 55).

¹¹ Prawidłowy ubój, zgodny z muzułmańskim Systemem Halal, prowadzony jest przez osobę wyznania muzułmańskiego, posiadającą upoważnienie wydane przez Muftiego RP Przewodniczącego Najwyższego Kolegium Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej. Status mięsa i elementów przeznaczonych na rynek wewnętrzny i/lub eksport potwierdza Certyfikat Halal wydawany każdorazowo na daną partię produktu lub certyfikat otwarty.

¹² Innym kolorem czcionki.

¹³ Znak: PIW-Z.503.1.2015.

1.4. Na stronie internetowej PIW zamieszczono: dwa wzory powiadomień: 1/ „powiadomienia o zamiarze przeprowadzenia uboju trzody chlewnej w celu produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny”, 2/ „powiadomienia o zamiarze przeprowadzenia uboju cieląt do szóstego miesiąca życia, owiec lub kóz w celu produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny”, informacje o obowiązkach nałożonych na producentów rolnych w zakresie uboju na użytek własny, informację biura prasowego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o dopuszczeniu uboju świń na użytek własny w obszarze objętym ograniczeniami, tekst rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 21 października 2010 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa na użytek własny¹⁴ oraz listę lekarzy wyznaczonych do badania mięsa przy uboju na użytek własny.

Zgłoszenia uboju cieląt, owiec i kóz były dostarczane osobiście. Natomiast zgłoszenia uboju świń dokonywano telefonicznie, osobiście, pocztą elektroniczną i bezpośrednio do lekarza wyznaczonego. Przy zgłoszeniu telefonicznym osoba przyjmująca zgłoszenie sama wypełniała powiadomienie o zamiarze uboju (odnotowując datę przyjęcia zgłoszenia)¹⁵. W powiadomieniu zgłaszano również mięso do badania poubojowego.

W I półroczu 2016 r. zgłoszono zamiar uboju łącznie 304 świń, 63 owiec oraz dwóch cieląt (w tym okresie nie zgłoszono żadnego uboju kozy). Analiza zgłoszonych od stycznia do czerwca 2016 r. 139 ubojów na użytek własny wykazała, że:

a) w przypadku 131 zgłoszeń dotyczących trzody chlewnej¹⁶:

- 121 „powiadomień o zamiarze przeprowadzenia uboju trzody chlewnej w celu produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny” wpłynęło do Inspektoratu bądź zostało przekazane urzędowym lekarzom weterynarii co najmniej 24 godziny przed dokonaniem uboju. W 10 przypadkach nie dokonano zgłoszenia w wymaganym terminie,
- 130 z 131 powiadomień zawierało: miejsce i termin uboju, gatunek i liczbę zwierząt podawanych ubojowi oraz dane osoby uprawnionej do przeprowadzenia uboju,
- 119 poddano (na miejscu w gospodarstwach) obowiązkowemu badaniu przedubojowemu i poubojowemu¹⁷; w sześciu przypadkach brak było w dokumentacji badania przed- i poubojowego, zaś w pozostałych sześciu badania przedubojowego (w tych przypadkach zastosowano nieaktualne druki zaświadczeń, które obejmują tylko badanie poubojowe), co omówiono w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*;

b) w przypadku 18 zgłoszeń dotyczących cieląt i owiec:

- 13 „powiadomień o zamiarze przeprowadzenia uboju cieląt do szóstego miesiąca życia, owiec lub kóz w celu produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny” dostarczono co najmniej na dzień przed planowanym ubojem. W pięciu przypadkach nie dokonano zgłoszenia w wymaganym terminie,
- wszystkie powiadomienia zawierały: miejsce i termin uboju, gatunek i liczbę zwierząt podawanych ubojowi, dane osoby uprawnionej do przeprowadzenia uboju oraz nr telefonu informującego. W powiadomieniach o zamiarze przeprowadzenia uboju zgłaszający oświadczał, iż pokryje koszty zagospodarowania materiału szczególnego ryzyka (...). Jak wyjaśniła Zastępca PLW „osoby zgłaszające zamiar uboju cieląt i owiec otrzymują od PIW czarny worek, w który powinien być umieszczony SRM¹⁸ pozyskany od ubitych zwierząt. Ponadto hodowcy informowani są o konieczności utylizacji SRM oraz o zakładach utylizacyjnych, które uprawnione są do odbioru SRM. Hodowcy nie otrzymują żadnej ulotki zawierającej takie informacje, bowiem przekazywane są one ustnie. Hodowcy dokonujący uboju przeżuwczy nie dostarczają do PIW w Białymstoku kopii dokumentów handlowych

¹⁴ Dz. U. z 2016 r., poz. 885. Dalej „rozporządzenie z 21 października 2010 r.”.

¹⁵ W przypadku gdy hodowca dokonuje zgłoszenia bezpośrednio w PIW, wówczas na zgłoszeniu znajduje się data wpływu. W przypadku zgłoszenia bezpośrednio do lekarza wyznaczonego na dokumencie nie ma daty wpływu, więc nie ma możliwości ustalenia, czy zachowano co najmniej 24 godzinny termin. W Inspektoracie nie prowadzi się rejestru zgłoszeń uboju zwierząt na użytek własny.

¹⁶ 100 z gminy Choroszcz, 20 z gminy Juchnowiec, 5 z gminy Tykocin, 4 z gminy Dobryńwiewo Duże i po jednej z gmin Lapy i Poświętne.

¹⁷ Takie postępowanie wynika z § 2a rozporządzenia z 21 października 2010 r. w związku z ograniczeniami wynikającymi z wystąpienia na terenie powiatu białostockiego afrykańskiego pomoru świń (ASF).

¹⁸ Odpady szczególnego ryzyka.

potwierdzających, że SRM został przekazany do uprawnionego podmiotu. Spełnienie tego wymogu nie było weryfikowane, ponieważ nie przeprowadzano kontroli w gospodarstwach, ani nie wzywano hodowców do przedłożenia takiego dokumentu. Po kontroli PLW (w lipcu 2016 r.) od sierpnia rozpoczęliśmy wzywanie hodowców do przedstawienia dokumentów handlowych z przekazania SRM do zakładów uprawnionych. Dotychczas skontrolowano dokumenty z czterech podmiotów dokonujących uboju owiec¹⁹,

- cztery powiadomienia uboju dotyczyły owiec w wieku powyżej 18 miesięcy. We wszystkich przypadkach inspektorzy PIW pobrali próbki do badania monitoringowego w kierunku TSE¹⁹ (wszystkie wyniki były ujemne).

PLW nie weryfikował kwalifikacji osób dokonujących uboju zwierząt. Jak wyjaśniła Zastępca PLW „w obecnym porządku prawnym, zagadnienia związane z ochroną zwierząt podczas uboju na potrzeby własne, przeprowadzanym przez posiadacza zwierząt bądź osobę działającą na jego odpowiedzialność i pod jego nadzorem, reguluje rozporządzenie Rady (WE) nr 1099/2009 z dnia 24 września 2009 roku, w sprawie ochrony zwierząt podczas ich uśmiercania²⁰. Zgodnie z zapisami art. 7 ust. 1 przywołanego normatywu, uśmiercanie i działania związane z uśmiercaniem, powinny wykonywać wyłącznie osoby, posiadające odpowiedni poziom kwalifikacji. Zgodnie natomiast z art. 10 przywołanego na wstępie rozporządzenia, do uboju zwierząt innych niż drób, króliki i zające i do czynności związanych z uśmiercaniem wykonywanych poza rzeźnią przez właściciela tych zwierząt lub osobę działającą na odpowiedzialność i pod nadzorem właściciela do celów własnej konsumpcji domowej mają zastosowanie wyłącznie wymogi: 1/ art. 3 ust. 1 – podczas uśmiercania i działań związanych z uśmiercaniem zwierzętom oszczędza się wszelkiego niepotrzebnego bólu, niepokoju lub cierpienia; 2/ art. 4 ust. 1 – zwierzęta są uśmiercane wyłącznie po uprzednim ogłuszeniu zgodnie z metodami i szczegółowymi wymogami związanymi ze stosowaniem tych metod określonymi w załączniku I. Do chwili śmierci zwierzęta są utrzymywane w stanie nieprzytomności i niewrażliwości na bodźce; 3/ art. 7 ust. 1 – uśmiercanie i działania związane z uśmiercaniem przeprowadzane są wyłącznie przez osoby posiadające odpowiedni poziom kwalifikacji, aby wykonywać te czynności (...). W oparciu o zapis art. 21 ust 1 lit. a, b, c, cytowanego rozporządzenia, państwa członkowskie powinny wyznaczyć odpowiedni organ, odpowiedzialny za: zapewnienie dostępu do szkoleń, przyznawanie świadectw kwalifikacji, potwierdzających zdanie niezależnego egzaminu końcowego; zatwierdzanie programów szkoleń, oraz treści i warunków egzaminu. Biorąc pod uwagę powyższe zapisy, wobec braku transpozycji rozporządzenia 1099/2009 do polskiego porządku prawnego, PLW w obecnym stanie prawnym praktycznie nie ma możliwości przeprowadzania weryfikacji poziomu kwalifikacji osób przeprowadzających ubój zwierząt na użytek własny. Ustawodawca nie określił w jaki sposób wymagany poziom kwalifikacji powinien być udokumentowany/potwierdzony. Rozporządzenie 1099/2009 nie przewiduje świadectw kwalifikacji w przypadku osób przeprowadzających ubój na własne potrzeby w gospodarstwie, mówiąc jedynie o odpowiednim poziomie kwalifikacji – zapis art. 10 odnoszący się wprost do art. 7 ust. 1. Dodatkowo ustawodawca nie ustalił wykazu kwalifikacji uznawanych za równoważne świadectwu kwalifikacji. Ponadto nie jest jasne czy w przypadku uboju zwierząt gospodarskich, przeprowadzanego na potrzeby własne przez upoważnioną osobę, poziom kwalifikacji takiej osoby, zgodnie z normą art. 10 rozporządzenia 1099/2009, powinien być tożsamy z poziomem kwalifikacji wymagany w stosunku do osób zajmujących się zawodowym ubojem zwierząt w rzeźni. W tym miejscu należy zaznaczyć, iż rozporządzenie MRiRW z dnia 9 września 2004 roku, w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju oraz warunków i metod uboju i uśmiercania zwierząt, które zgodnie z opinią GLW do czasu transpozycji rozporządzenia 1099/2009 do polskiego porządku prawnego, pozostaje nadal obowiązujące w zakresie w którym nie jest sprzeczne z postanowieniami rozporządzenia 1099/2009, reguluje wyłącznie kwestie związane z ubojem zawodowym, przeprowadzanym na terenie ubojni i traktuje jedynie o kwalifikacjach osób przeprowadzających taki ubój. Biorąc pod uwagę powyższe, PLW w Białymstoku nie weryfikował sposobu w jaki dokonywano oszołomienia zwierząt

¹⁹ Badanie laboratoryjne próbki mózgu w kierunku pasażowalnych gąbczastych encefalopatii.

²⁰ Dz. Urz. UE L 303 z 18.11.2009, str. 1, zwane dalej „rozporządzeniem 1099/2009”.

przed ubojem oraz kwalifikacji osób dokonujących uboju w gospodarstwach na potrzeby własne. Każdorazowo natomiast, w przypadku przekazywanych przez posiadaczy zwierząt gospodarskich do PIW w Białymstoku, zgłoszeń/powiadomień o zamiarze przeprowadzenia uboju na potrzeby własne na terenie gospodarstwa, pomimo zawartego w powiadomieniu oświadczenia posiadacza zwierząt o posiadaniu przez osoby wskazane do przeprowadzenia uboju stosowanych uprawnień, pracownik PIW przyjmujący przedmiotowe zgłoszenia, szczegółowo informuje posiadacza zwierząt o obowiązujących wynikających z aktualnie obowiązujących przepisów prawnych w zakresie wymaganych kwalifikacji osób dokonujących uboju oraz warunków w jakich ubój powinien być przeprowadzony". (dowód: akta kontroli str. 32-39)

Inspektorat co miesiąc otrzymywał z Biura Powiatowej Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Białymstoku („ARiMR”) informacje o liczbie sztuk zwierząt ubitych w gospodarstwach. W I półroczu 2016 r. otrzymano sześć informacji o uboju 159 świń, 46 owiec, 12 szt. bydła i dwóch kóz. W wyniku weryfikacji tych zgłoszeń w siedmiu przypadkach (w związku z niezgłoszeniem uboju do Inspektoratu) decyzjami wymierzono kary pieniężne w wysokości od 100 do 200 zł, łącznie 900 zł.

(dowód: akta kontroli str. 40-66)

1.5. PLW, zgodnie z art. 19b ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej²¹, sporządzał roczne plany kontroli okresowych na lata 2014-2016. W poszczególnych latach zaplanowano odpowiednio kontrole:

- ośmiu, ośmiu i dziewięciu (w tym czterech w I półroczu) podmiotów prowadzących działalność w zakresie przewozu zwierząt, co stanowiło co najmniej 20% podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu,
- 19, 20 i 25 (w tym 12 w I półroczu) podmiotów prowadzących obrót zwierzętami, pośrednictwo w obrocie lub skup zwierząt, z częstotliwością co najmniej raz w roku. W odpowiednio siedmiu, ośmiu i dziewięciu podmiotach prowadzących obrót zwierzętami w obiekcie, kontrole obejmowały również dobrostan zwierząt,
- dwóch, dwóch i trzech (wszystkie w I półroczu) podmiotów prowadzących miejsca gromadzenia zwierząt, z częstotliwością (co najmniej raz w roku) zgodną z instrukcją GLW z 1.12.2011 r.²² (wszystkie dotyczyły dobrostanu zwierząt),
- po jednej kontroli podmiotu prowadzącego miejsce odpoczynku zwierząt (uwzględniające dobrostan zwierząt), przy czym częstotliwość kontroli zaplanowano niezgodnie z instrukcją GLW z dnia 25.06.2014 r. PLW przeprowadza bowiem kontrole wszystkich miejsc odpoczynku zlokalizowanych na terenie powiatu co najmniej dwa razy w roku, co szerzej przedstawiono w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*,
- 10, 10 i 10 podmiotów, tj. wszystkich zarejestrowanych rzeźni zajmujących się ubojem zwierząt – zgodnie z instrukcją GLW z 28.03.2013 r.²³ (wymagającą badania co najmniej 20% rzeźni). Wszystkie kontrole obejmowały dobrostan zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 67-82)

1.6. W latach 2014-2016 (I półrocze) Inspektorat przeprowadził kontrole odpowiednio:

- ośmiu w 2015 r. i dwóch w I półroczu 2016 r. podmiotów prowadzących działalność w zakresie przewozu zwierząt, co stanowiło odpowiednio 21,5% i 4,9% zarejestrowanych podmiotów,
- jednego, 19 i pięciu podmiotów prowadzących obrót zwierzętami, pośrednictwo w obrocie lub skup zwierząt, w tym odpowiednio: jednego, ośmiu i jednego podmiotów prowadzących obrót zwierzętami w obiekcie (kontrole te objęły również dobrostan zwierząt),
- jednego w 2014 r. i dwóch w 2015 r. podmiotów prowadzących miejsca gromadzenia zwierząt,

²¹ Dz. U. z 2016 r. poz. 1077 j.t., zwana dalej „ustawą o Inspekcji Weterynaryjnej”.

²² Nr GIWz.410/MG-8/11 w sprawie postępowania powiatowych lekarzy weterynarii przy zatwierdzaniu oraz przeprowadzaniu kontroli miejsc gromadzenia zwierząt.

²³ Nr GIWz.420-31/13 w sprawie postępowania przy przeprowadzaniu kontroli w rzeźniach pod względem dobrostanu zwierząt oraz raportowania o przeprowadzonych w tym zakresie kontrolach, zwana dalej „instrukcją GLW z 28.03.2013 r.”.

- w 2014 i 2015 r. podmiotu prowadzącego miejsce odpoczynku zwierząt,
- sześciu, sześciu i siedmiu rzeźni (w których wykonano kolejno sześć, 14 i 16 kontroli dobrostanu zwierząt), co stanowiło odpowiednio 60%, 60% i 70% skontrolowanych podmiotów w roku. Analiza pięciu „Półrocznych raportów z kontroli rzeźni pod względem dobrostanu zwierząt” wykazała, że w trzech z pięciu raportów wykazano dane zgodne z wykazem rzeźni z terenu powiatu i protokołami kontroli (zaś przypadki ujęcia w dwóch raportach niewłaściwych danych przedstawiono w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*).

W sprawie niezrealizowania 32 z 41 zaplanowanych w 2014 r., kontroli starszy inspektor weterynaryjny ds. zdrowia zwierząt i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt wyjaśniła, że „był to rok wystąpienia na terenie powiatu białostockiego pierwszych przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) w Polsce. Szczególna sytuacja kadrowa w tym czasie (długotrwała nieobecność trzech pracowników działu zakaźnego) i ogrom dodatkowych czynności i zadań w związku ze zwalczaniem ASF nie pozwolił na wykonanie zaplanowanych kontroli, co było wielokrotnie opisywane i raportowane do PWLW. Na początku roku 2014 w pierwszych dniach stycznia ubyło czworo pracowników – inspektorów w tym dwoje z działu d.s. zwalczania chorób zakaźnych zwierząt z zespołu zdrowia i ochrony zwierząt. Jedną z osób przebywała pięć miesięcy na zwolnieniu lekarskim po wypadku, trzy z nich na zwolnieniu i później od razu na urlopie macierzyńskim. Do działu zakaźnego przesunięto nowozatrudnionego pracownika z „działu higieny”. Ilość całkowicie nowych zadań związanych z ASF wymagała zaangażowania do pracy przy tym temacie większości pracowników inspektoratu, co nie pozwoliło na sprawne funkcjonowanie urzędu na dotychczasowych zasadach i wypełnianie dotychczasowych zadań wynikających w nałożonych planów badań, monitoringu i harmonogramów kontroli. Nałożenie dodatkowych pracochłonnych zadań na Inspekcję Weterynaryjną nastąpiło niezależnie od wykonywanych dotychczas obowiązków, czyli stanowiło ogrom dodatkowej pracy jednak w wymiarze kadrowym pomniejszonym o czworo pracowników. Taka sytuacja powodowała: 1/ piętrzenie się zadań do bieżącej realizacji, 2/ niemożność wykonywania planowanych kontroli w terenie, 3/ niemożność prowadzenia nadzoru nad podmiotami zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem, 4/ niemożność bezpośredniej obsługi interesantów, 5/ pracownicy mający kontakt z wirusem są wyłączeni z innych kontroli ze względu na zagrożenie epizootyczne, 6/ zaległości z monitoringiem, 7/ zaległości w kontrolach na wszystkich działach. (dowód: akta kontroli str. 83-112, 141-146, 376)

Z rocznych sprawozdań dotyczących niedyskryminacyjnych kontroli przeprowadzonych na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 wynika, iż w latach 2014-2015:

- Liczba przeprowadzonych kontroli, którą objęto również środek transportu (w tym pojazdy do 3,5 t) oraz dokumentację wyniosła odpowiednio:
 - w miejscu wyjazdu (gospodarstwo, miejsce gromadzenia) – 68 (bydła) i 78 (70 transportów bydła i osiem drobiu),
 - w rzeźni (miejsce przeznaczenia) – 676 (436 bydła i 240 świń) i 563 (185 transportów bydła i 378 świń),
 - w gospodarstwie (miejsce przeznaczenia) – dwie (bydła) i 14 (osiem transportów bydła, cztery świń i dwie drobiu),
 - w obrocie krajowym (targi, punkty skupu, pokazy, wystawy, konkursy) – 374 i 382 (wszystkie dotyczyły bydła),
 - w punktach kontroli oraz w miejscach transferowych (tylko w 2015 r.) – cztery (bydła);
- Liczba objętych kontrolą zwierząt wyniosła odpowiednio:
 - w miejscu wyjazdu (gospodarstwo, miejsce gromadzenia) – 2.176 szt. (bydła) i 18.291 szt. (2.291 szt. bydła i 16.000 szt. drobiu),
 - w rzeźni (miejsce przeznaczenia) – 13.020 szt. (3.851 szt. bydła i 9.161 szt. świń) i 14.115 szt. (2.775 szt. bydła i 11.340 szt. świń),
 - w gospodarstwie (miejsce przeznaczenia) – 45 szt. (bydła) i 19.248 szt. (269 szt. bydła, 1.579 szt. świń i 17.400 szt. drobiu),

- w obrocie krajowym (targi, punkty skupu, pokazy, wystawy, konkursy) – 16.122 szt. i 18.860 szt. (wszystkie dotyczyły bydła),
- w punktach kontroli oraz w miejscach transferowych (tylko w 2015 r.) – 119 szt. (bydła). (dowód: akta kontroli str. 113-140)

1.7. W latach 2014-2016 (I półrocze) Inspektorat zrealizował trzy kontrole doraźne obejmujące dobrostan zwierząt gospodarskich w transporcie i uboju, w tym:

- dwie kontrole w związku ze skargami, co szczegółowo omówiono w pkt 2.1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego,
- jedną kontrolę na wezwanie WITD, co szczegółowo omówiono w pkt 1.12 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W okresie objętym kontrolą GLW i PWLW nie zlecali PLW, w trybie art. 19b ust. 2 i 3 ustawy o Inspekcji Weterynaryjnej, przeprowadzenia kontroli doraźnych obejmujących dobrostan zwierząt gospodarskich w transporcie i uboju. (dowód: akta kontroli str. 147)

1.8. W okresie objętym kontrolą pracownicy PIW przeprowadzili łącznie 10 kontroli przewoźników prowadzących transport zwierząt, stwierdzając nieprawidłowości u dwóch z nich:

- 20.04.2015 r. w podmiocie z Poświętnego stwierdzono brak w dokumentacji prowadzonej dla środka transportu numeru identyfikacyjnego obiektu, z którego zabierane są zwierzęta. Wydane zalecenie uzupełnienia wpisów i dokonywania ich na bieżąco - w trakcie kontroli wykonano,
- 19.01.2016 r. w podmiocie z Dobrzyniewa Dużego stwierdzono brak w dokumentacji przewoźnika adresu i nazwy odbiorcy zwierząt. Stwierdzone braki zostały uzupełnione w trakcie kontroli. (dowód: akta kontroli str. 148-155)

W latach 2014-2016 (I półrocze) pracownicy PIW przeprowadzili 36 kontroli weterynaryjnych w rzeźniach pod względem dobrostanu zwierząt, w pięciu stwierdzając nieprawidłowości (dwóch w 2015 r. i trzech w I półroczu 2016 r.):

- W toku kontroli zakładu mięsnego w Zwierkach (20023808) z 20.04.2015 r. stwierdzono: 1/ nieopracowanie procedur dotyczących dobrostanu zwierząt, 2/ nieprzeprowadzenie przez pracownika ds. dobrostanu zwierząt rejestru działań podjętych w celu poprawy tego dobrostanu, 3/ brak opracowanych standardowych procedur operacyjnych dotyczących obowiązków w rzeźni, 4/ nieuwzględnienie w procedurach operacyjnych zakresu czynności pracownika ds. dobrostanu zwierząt, 5/ brak procedur określających sposób raportowania nieprawidłowości, 6/ brak procedur określających sposób prowadzenia rejestru podjętych działań. W protokole kontroli²⁴ zalecono, by procedury związane z dobrostanem zwierząt opracować i wdrożyć w terminie miesiąca od daty podpisania protokołu, zaś o wykonaniu ww. zaleceń poinformować pisemnie PLW.
- W toku kontroli rzeźni w Płonce Strumiance (20023802) z 3.12.2015 r. stwierdzono niedokonywanie – przez pracownika z magazynu żywca – zapisów potwierdzających sprawdzanie stanu i kondycji zdrowia zwierząt. W zaleceniach zobowiązano kontrolowanego do opracowania i wdrożenia brakujących zapisów do 31.12.2015 r.
- W toku kontroli uboju trzody chlewnej w Brzozowie Choszczonkach (20023801), z 4.04.2016 r. stwierdzono m.in.: 1/ brak standardowych procedur operacyjnych dotyczących dobrostanu zwierząt, 2/ brak pisemnego zakresu obowiązków pracownika ds. dobrostanu, 3/ brak zapisów dotyczących działań podjętych w celu poprawienia dobrostanu zwierząt, stanu i kondycji zwierząt przyjmowanych do rzeźni oraz kontroli w tym zakresie. W związku z powyższym wystawiono mandat karny za niewłaściwy stan sanitarny w wysokości 200 zł, zaś decyzją z 1.07.2016 r. nakazano wyeliminowanie nieprawidłowości w terminie 20 dni od daty otrzymania decyzji. Decyzję tę wydano 14 dni po wymaganym terminie, co przedstawiono w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*.
- W toku kontroli zakładu mięsnego w Wólce Waniewskiej (20023807) z 18.04.2016 r. stwierdzono m.in.: 1/ brak standardowych procedur operacyjnych dotyczących dobrostanu w rzeźni dotyczących przyjęcia zwierząt do rzeźni, obchodzenia się

²⁴ Nr 2/20023808/2015-dobrostan. Lista SPIWET - rzeźnia standardowe procedury operacyjne.

ze zwierzętami i opieki nad nimi, unieruchamiania zwierząt, pętania lub podwieszania żywych zwierząt, kontroli ogłuszania, wykrwawiania zwierząt, 2/ brak pisemnego zakresu obowiązków pracownika ds. dobrostanu w rzeźni, 3/ brak dodatkowych kleszczy do ogłuszania zwierząt, niezbędnych w czasie awarii początkowo zastosowanych urządzeń ogłuszających, 4/ brak przeglądów technicznych kleszczy do ogłuszania zwierząt, 5/ brak zapisów dotyczących działań podjętych w celu poprawienia dobrostanu zwierząt, kontroli stanu i kondycji zwierząt przyjmowanych do rzeźni. Decyzją z 29.07.2016 r. nakazano wykonanie ww. nieprawidłowości w terminie od siedmiu do 20 dni od dnia otrzymania decyzji.

- W toku kontroli rzeźni w Płonce Strumiance (20023802) z 31.05.2016 r., ponownie stwierdzono niedokonywanie – przez pracownika z magazynu żywca – zapisów potwierdzających sprawdzanie stanu i kondycji zdrowia zwierząt. W zaleceniach zobowiązano kontrolowanego do opracowania i wdrożenia zapisów dotyczących stanu i kondycji zwierząt w magazynie żywca do 31.08.2016 r.

Analiza protokołów kontroli (list kontrolnych SPIWET) wykazała, iż:

- jedną z pięciu kontroli udokumentowano na właściwych wzorach protokołów SPIWET stanowiących załączniki do instrukcji GLW z 28.03.2013 r.,
- ustalenia ujęte w protokołach kontroli stanowiły podstawę do podjęcia dalszych czynności, tj. sporządzenia zaleceń pokontrolnych i wydania decyzji,
- wszystkie protokoły zawierały między innymi: określenie przedmiotu kontroli, opis stanu faktycznego oraz ujawnionych nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 83-112, 159-261)

Przeprowadzone przez kontrolera NIK oględziny prawidłowości stosowania procedur kontrolnych przez PIW wykazały, że podczas kontroli weterynaryjnej inspektorzy wykonali wszystkie przewidziane przepisami czynności, które udokumentowano na obowiązujących wzorach protokołów kontroli i list kontrolnych SPIWET.

- a) W miejscu załadunku zwierząt gospodarskich skontrolowano środek transportu przewoźnika, dobrostan zwierząt podczas transportu do rzeźni trwający do ośmiu godzin oraz załadunek zwierząt gospodarskich – 25 świń – od ich właściciela. Wykonane przez Inspekcję czynności kontrolne dotyczyły:

- spełniania przez środek transportu wymaganych warunków technicznych do przewozu zwierząt (tj. zastosowanie w nim: konstrukcji zapewniającej bezpieczeństwo zwierząt i chroniącej je od trudnych warunków meteorologicznych, oświetlenia wystarczającego do kontroli i opieki nad zwierzętami oraz odpowiedniej wentylacji, antypoślizgowej powierzchni podłogowej zapobiegającej wyciekowi moczu i odchodów, odpowiedniego wyposażenia do załadunku i rozładunku oraz widocznego oznakowania wskazującego na obecność zwierząt),
- weryfikacji dokumentacji wymaganej do transportu zwierząt (tj. kopia ważnego zezwolenia dla przewoźnika TYP 1, licencja o kwalifikacjach kierowcy/konwojenta, świadectwo zdrowia, dokumentacja przeprowadzenia dezynfekcji środka transportu),
- nadzorowania załadunku i sposobu poganiania zwierząt, w trakcie którego nie stosowano elektrycznych poganiaczy (tj. zdolność zwierząt do transportu i jego czas, kontrola minimalnej wielkości powierzchni ładownej w środku transportu w stosunku liczby przewożonych zwierząt).

- b) W rzeźni skontrolowano rozładunek zwierząt, postępowanie z nimi w rzeźni i ubój zwierząt. Wykonane przez Inspekcję czynności kontrolne dotyczyły:

- opracowania przez zakład standardowych procedur operacyjnych (dotyczących przyjęcia transportu zwierząt, obchodzenia się ze zwierzętami i opieki nad nimi, unieruchamiania zwierząt, pętania lub podwieszania żywych zwierząt, ogłuszania zwierząt, kontroli ogłuszania, wykrwawiania zwierząt),
- zatrudnienia w zakładzie pracownika ds. dobrostanu zwierząt (tj. zapewnienia: jego odpowiednich kwalifikacji i kompetencji, określenia jego obowiązków, prowadzenia rejestru działań podjętych w celu poprawy dobrostanu zwierząt w rzeźni i kontroli stanu zwierząt przyjmowanych do rzeźni),

- rozładunku zwierząt ze środka transportu (tj. przy zastosowaniu pomostu wyposażonego w ściany boczne zapobiegające wypadnięciu zwierząt oraz rampy wyładunkowej o nachyleniu zapobiegającym płoszeniu, drażnieniu i upadkom zwierząt),
- przemieszczania zwierząt do miejsca uboju, podczas którego nie używano przyrządów emitujących impulsy elektryczne (tj. przejściami skonstruowanymi w sposób minimalizujący możliwość zranienia się zwierząt oraz w sposób pozwalający na wykorzystanie instynktu stadnego zwierząt),
- uboju zwierząt (tj. wyposażenie i narzędzia do prawidłowego uśmiercania, zapewnienie zapasowego urządzenia do ogluszania, kontrola sprawności zapasowych urządzeń i narzędzi do ogluszania przed ubojem, właściwe unieruchamianie zwierząt w momencie ogluszania, właściwe parametry i sposoby ogluszania, wykrwawianie zwierząt przed odzyskaniem świadomości).

(dowód: akta kontroli str. 262-290)

1.9. PLW w związku z wydanymi zaleceniami i decyzjami:

- W przypadku dwóch podmiotów (20023808 i 20023801) otrzymał informacje o wykonaniu zaleceń, przy czym o wykonaniu nakazów wymienionych w decyzji z 1.07.2016 r. jeden z podmiotów (20023801) poinformował z ponad miesięcznym opóźnieniem (informacja wpłynęła do PIW 2.09.2016 r.). Kontrola tego podmiotu została zaplanowana, jak wyjaśniła starszy inspektor weterynaryjny ds. higieny środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego, na 28.11.2016 r. również celem potwierdzenia wykonania zaleceń decyzji z 1.07.2016 r.;
- Przeprowadził 16.09.2016 r. rekontrolę w jednym podmiocie (20023807), stwierdzając m.in. nadal brak: 1/ standardowych procedur operacyjnych dotyczących dobrostanu w rzeźni dotyczących przyjęcia zwierząt do rzeźni, obchodzenia się ze zwierzętami i opieki nad nimi, unieruchamiania zwierząt, pętania lub podwieszania żywych zwierząt, kontroli ogluszania, wykrwawiania zwierząt, 2/ dodatkowych kleszczy do ogluszania zwierząt, niezbędnych w czasie awarii początkowo zastosowanych urządzeń ogluszających, 3/ zapisów dotyczących działań podjętych w celu poprawienia dobrostanu zwierząt, kontroli stanu zwierząt przyjmowanych do rzeźni, stanu i kondycji zwierząt przyjmowanych do rzeźni. W związku z tym nakazał wstrzymanie działalności polegającej na uboju trzody chlewnej do czasu usunięcia wszystkich stwierdzonych nieprawidłowości. W dniu 28.09.2016 r. (na prośbę właściciela zakładu) przeprowadzono kolejną rekontrolę, która potwierdziła, iż wszystkie nieprawidłowości zostały usunięte. W związku z tym PLW decyzją z 29.09.2016 r. uchylił swoją wcześniejszą decyzję z 16.09.2016 r.;
- W przypadku jednego podmiotu (20023802) mimo braku informacji o wykonaniu zaleceń nie egzekwował ich wykonania. Jak wyjaśniła starszy inspektor weterynaryjny ds. higieny środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego „*podmiot nadzorowany jest rzeźnią usługową do której przyjeżdżają zwierzęta przeznaczone do natychmiastowego uboju, w związku z tym nie przebywają powyżej 12 godzin na magazynie żywca. W związku z tym nie ma potrzeby sprawdzania stanu zdrowia zwierząt przebywających na magazynie żywca dwa razy dziennie. Zalecenie takie zostało wpisane do protokołu kontroli ponieważ zawarte jest to w przepisach prawa (rozporządzenia 1099/2009). Poza tym kontrola tego podmiotu jest zaplanowana na grudzień 2016 r.*”

Od wydanych przez PLW decyzji związanych z ubojem zwierząt gospodarskich nie składano odwołań ani skarg. W okresie objętym kontrolą PLW nie wydawał decyzji administracyjnych związanych z transportem zwierząt.

(dowód: akta kontroli str. 147, 161-163, 205, 250-261, 291-292)

1.10. W okresie objętym kontrolą PLW nie kierował zawiadomień do organów ścigania obejmujących nieprawidłowości w transporcie i uboju zwierząt gospodarskich.

(dowód: akta kontroli str. 293)

1.11. Stosownie do postanowień art. 30 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej²⁵ Inspektorat przekazywał corocznie do PWLW rzetelnie sporządzone sprawozdania z nadzoru weterynaryjnego, tj.:

a) RRW-3 „Sprawozdanie z realizacji zadań w zakresie nadzoru weterynaryjnego, organizacji i stanu kadr w Inspekcji Weterynaryjnej”. Analiza działu 1D. *Nadzór weterynaryjny w sprawozdaniach za 2014 i 2015 r.* wykazała, iż ujęto w nich odpowiednio:

- 20 i 25 podmiotów prowadzących obrót zwierzętami,
- trzy i trzy podmioty w zakresie prowadzenia miejsca gromadzenia zwierząt,
- dziewięć z 10 i dziewięć z 10 podmiotów organizujących targi, wystawy, pokazy lub konkursy zwierząt,
- jeden i jeden podmiot w zakresie prowadzenia miejsca odpoczynku,
- 38 i 41 przewoźników,
- jeden i dwa środki transportu zatwierdzone do transportu powyżej ośmiu godzin;

b) RRW-5 „Sprawozdanie z działalności i stanu sanitarnego obiektów, w których produkowane są produkty pochodzenia zwierzęcego”. Analiza działu 1. *Nadzór i stan sanitarny obiektów w sprawozdaniach za 2014 i 2015 r.* wykazała, iż w obu latach wykazano w nich 10 zakładów zatwierdzonych, w których prowadzono ubój zwierząt gospodarskich i brak zakładów zatwierdzonych prowadzących ubój drobiu lub zajęczaków. (dowód: akta kontroli str. 294-305)

1.12. W ramach realizacji *Porozumienia z dnia 16 października 2007 r. pomiędzy Głównym Lekarzem Weterynarii a Głównym Inspektorem Transportu Drogowego*²⁶ o współdziałaniu Inspekcji Weterynaryjnej i Inspekcji Transportu Drogowego²⁷ w okresie objętym kontrolą przeprowadzono jedną doraźną kontrolę dobrostanu zwierząt kopytnych podczas transportu trwającego powyżej 8 godzin. Kontrolę tę wykonano 22.05.2014 r. na wezwanie Wojewódzkiej Inspekcji Transportu Drogowego w Białymstoku („WITD”). W trakcie kontroli stwierdzono, iż zwierzęta nie mają dostępu do wody (niesprawne poidła). Ze względu na niekorzystne warunki atmosferyczne (upał), brak możliwości usunięcia usterek na miejscu oraz czas oczekiwania na sprawny pojazd (co wiązałoby się z przeładunkiem zwierząt) podjęto decyzję o warunkowym dopuszczeniu środka transportu do kontynuacji i bez zbędnej zwłoki dostarczenia zwierząt do miejsca przeznaczenia. Zalecono również by w trakcie transportu zwierzęta były stale kontrolowane. Realizacja porozumienia była ograniczona do przeprowadzenia ww. jednej kontroli, co przedstawiono poniżej w sekcji *Uwagi dotyczące badanej działalności*. (dowód: akta kontroli str. 306-315)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W rejestrze działalności nadzorowanej nierzetelnie przedstawiono dane pięciu z 94 podmiotów, które prowadziły lub zaprzestały prowadzenia przewozu lub obrotu zwierzętami. Skutkowało to przekazaniem nierzetelnych danych, za pośrednictwem PWLW, do GLW i przedstawieniem ich na jego ogólnodostępnej stronie internetowej. I tak:

a) nie ujęto w nim dwóch podmiotów (o nr 20022848 i 20022854) prowadzących zarobkowy transport zwierząt lub transport zwierząt wykonywany w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej (symbol 28), mimo iż PLW wydał im zezwolenia na prowadzenie działalności związanej z transportem zwierząt na okresy kolejno 8.09.2015 r. – 8.09.2020 r. i 1.03.2016 r. – 1.03.2021 r. oraz podmiotu (o nr 20026133) prowadzącego obrót zwierzętami (symbol 61), mimo iż PLW wydał decyzję z 20.03.2015 r. o wpisaniu go do rejestru²⁸,

²⁵ Dz. U. z 2016 r. poz. 1068.

²⁶ Dalej: GITD.

²⁷ Zwane dalej „porozumieniem o współdziałaniu IW i ITD”.

²⁸ Decyzja nr PIW-Z.503.1.2015 o wpisaniu do rejestru jako prowadzącego obrót zwierzętami (bydłem).

- b) w przypadku podmiotu (o nr 20022824) prowadzącego zarobkowy transport zwierząt lub transport zwierząt wykonywany w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej, wykreślonego z rejestru 20.02.2013 r., w rejestrze nie uwzględniono wydania mu przez PLW zezwolenia na przewóz zwierząt na okres 8.01.2014 r. – 8.01.2019 r.²⁹

Starszy inspektor weterynaryjny ds. zdrowia zwierząt i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt wyjaśniła, że „wykazy miesięczne i rejestr główny prowadzone są przez kilka osób. Różnice pomiędzy zapisami w rejestrze podmiotów nadzorowanych i wykazami miesięcznymi mogą wynikać z niedokładnego odwzorowania. Zarówno wykazy jak i rejestr są przekazywane do Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii, nie mieliśmy sygnału o różnicach w zapisach, a na naszym poziomie nie zostały one wyłapane”.

- c) Z kolei podmiotu (o nr 20022837) prowadzącego zarobkowy transport zwierząt lub transport zwierząt wykonywany w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej (symbol 28) z rejestru nie wykreślono, mimo iż 6.11.2014 r. reprezentujący tę firmę oświadczył, iż od 30.01.2014 r. podmiot ten nie istnieje.

Starszy inspektor weterynaryjny ds. zdrowia zwierząt i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt wyjaśniła, że w złożonym 6.11.2014 r. piśmie przewoźnik nie wnioskuje „o wykreślenie z rejestru a informuje jedynie, że nie istnieje firma jako podmiot gospodarczy. Brak informacji od podmiotu o zakończeniu działalności nadzorowanej” (dowód: akta kontroli str. 3-12, 20, 141-146)

Ponadto podmiot o nr 20022854 nie został ujęty w miesięcznych wykazach³⁰ zezwoleń dla przewoźników wydanych zgodnie z art. 10 rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005 za kwiecień, maj i czerwiec 2016 r., mimo iż miał ważne zezwolenie PLW na okres 1.03.2016 r. – 1.03.2021 r. Natomiast w wykazie z marca 2016 r. podmiot ten był ujęty, ale z niewłaściwą datą ważności zezwolenia (zamiast której wpisano datę wydania zezwolenia).

Starszy inspektor weterynaryjny ds. zdrowia zwierząt i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt wyjaśniła, że wykazy miesięczne i rejestr działalności nadzorowanej „prowadzone są przez kilka osób. Różnice pomiędzy zapisami w rejestrze podmiotów nadzorowanych i wykazami miesięcznymi mogą wynikać z niedokładnego odwzorowania. Zarówno wykazy jak i rejestr są przekazywane do Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynarii, nie mieliśmy sygnału o różnicach w zapisach, a na naszym poziomie nie zostały one wyłapane”. Ponadto wyjaśniła, iż „w wykazach miesięcznych „Rejestr zezwoleń przewoźników wydanych zgodnie z art. 10” podmiot nr 20022854 został wpisany z datą wydania zezwolenia zamiast z datą ważności zezwolenia, co spowodowało usunięcie go z wykazów w następnych miesiącach. W sierpniu 2016 r. została zrobiona aktualizacja wykazu i uzupełniono brakujący wpis. Wnioskuje, iż ponowny brak powyższego podmiotu w wykazach z września i października wynika z faktu, iż zostały one zrobione nie na ostatnim czyli z sierpnia, tylko na którymś z wcześniejszych co spowodowało powtórzenie się błędu braku wpisu podmiotu. Od września wszystkie podmioty zarówno z działalności 28 i 61 zostały przeniesione do aplikacji vetLINK z jednoczesną ich weryfikacją”.

(dowód: akta kontroli str. 20, 141-146)

2. W sześciu przypadkach nie wyegzekwowano przeprowadzenia – w gospodarstwach podlegających ograniczeniom, nakazom lub zakazom wydanych w związku z wystąpieniem ASF – przez wyznaczonych lekarzy weterynarii badania przed- i poubojowego, zaś w pozostałych sześciu przypadkach badania przedubojowego świń (wykonano 119 zamiast 131 badań, wymaganych przy uboju na użytek własny). Tymczasem zgodnie z § 2a rozporządzenia z 21 października 2010 r., ubój świń w takim gospodarstwie w celu produkcji mięsa dopuszcza się m.in. pod warunkiem, że zwierzęta

²⁹ Przewoźnik ten nadal figurował jako podmiot wykreślony.

³⁰ Obejmujących po 39 podmiotów.

zostaną poddane badaniu przedubojowemu (w sposób określony rozporządzeniem nr 854/2004³¹), a pozyskane mięso zostanie poddane badaniu poubojowemu.

Zastępca PLW wyjaśniła, że „w niektórych przypadkach lekarze nie stosowali aktualnych druków obejmujących badanie przedubojowe i poubojowe. PLW po analizie dokumentów dostarczonych przez urzędowych lekarzy weterynarii (badanie poubojowe) stwierdził, iż przeprowadzenie badania poubojowego jest wystarczające aby stwierdzić, iż klinicznie zdrowe zwierzę zostało poddane ubojowi w gospodarstwie na użytek własny (badanie przedubojowe nie gwarantuje tego, iż zwierzę nie jest zarażone wirusem afrykańskiego pomoru świń – ASF. Natomiast w badaniu poubojowym można zobaczyć zmiany anatomopatologiczne charakterystyczne dla w/w jednostki chorobowej). PLW w Białymstoku przeprowadzał liczne kontrole stanu zdrowia świń na terenie powiatu białostockiego (perfustracje), a w ramach dobrych stosunków i współpracy z rolnikami nie karał ich (aby nie wywoływać negatywnych nastrojów społecznych, które w związku z ASF występują od 2014 r.). Dodatkowo na niekorzyść przemawia fakt iż, pozycja z cennika za badanie przed i poubojowe w gospodarstwie wynosi 11 zł za sztukę zbadaną (wizyta w gospodarstwie podczas uboju zajmuje do trzech godzin) w związku z tym urzędowi lekarze niechętnie wykonują te czynności, gdyż jest to nieopłacalne. Z drugiej strony koszty badania ponosi rolnik, który uważa iż 11 zł dla lekarza jest za dużą kwotą, którą muszą ponosić”.

(dowód: akta kontroli str. 32-34, 377-379)

3. Planowano i przeprowadzano corocznie jedną kontrolę miejsca odpoczynku zwierząt, mimo iż zgodnie z instrukcją GLW z 25.06.2014 r.³² PLW powinien przeprowadzać kontrole miejsc odpoczynku, zlokalizowanych na terenie powiatu, co najmniej dwa razy w roku.

Starszy inspektor weterynaryjny ds. zdrowia zwierząt i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt wyjaśniła, że „umieszczenie w planie kontroli jednej w roku kontroli miejsca odpoczynku zwierząt wynika z błędu. Natomiast należy tu wyjaśnić, iż samo miejsce odpoczynku wizytowane było przez inspektora IW w ciągu każdego roku wielokrotnie. Podmiot, który prowadzi miejsce odpoczynku w tym samym obiekcie ma zarejestrowane również prowadzenie miejsca gromadzenia i obrót zwierzętami. Jest to dopuszczalne pod warunkiem rozdzielania w czasie wspomnianych działalności. Warunki techniczne dla tych działalności są zbieżne. Miejsce odpoczynku nie działało czynnie w roku 2014, mimo tego zostało skontrolowane na właściwym protokole SPIWET. Z tego obiektu w tym roku Inspekcja Weterynaryjna odprawiła 29 przesyłek zwierząt. Obiekt nie przechodził w tym czasie zmian technicznych, nie uległa też zmianie infrastruktura. Tak więc kontrola i nadzór nad obiektem były prowadzone czynnie pomimo niewykonywania działalności przez podmiot. Analogicznie sytuacja wyglądała w roku 2015 – obiekt poza planową kontrolą wizytowano 16 razy. Nie stwierdzono nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli str. 67-71, 141-146, 294-297)

NIK zauważyła, że zgodnie z postanowieniami instrukcji GLW z 25.06.2014 r. (rozdział 4 ust. 5), PLW przeprowadza kontrole wszystkich miejsc odpoczynku zwierząt zlokalizowanych na terenie powiatu co najmniej dwa razy w roku, niezależnie od wszystkich przesyłek zwierząt w miejscach odpoczynku.

Starszy inspektor weterynaryjny ds. higieny środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego wyjaśniła, że „niewykazanie ww. nieprawidłowości wynika z przeoczenia i formuły raportowania polegającej na ręcznym wpisaniu 54 nieprawidłowości w dwóch skontrolowanych rzeźniach”.

(dowód: akta kontroli str. 83-112, 36-39, 291-292)

4. Z dotyczących dobrostanu zwierząt dwóch decyzji wydanych po postępowaniach administracyjnych przeprowadzonych w I półroczu 2016 r.³³, jedną decyzję – nakazującą podmiotowi nadzorowanemu (o nr 20023801) wykonanie stwierdzonych podczas kontroli weterynaryjnej nieprawidłowości – wydano 14 dni po miesięcznym terminie określonym

³¹ Rozporządzenie (WE) Nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dziennik Urzędowy L 139, 30/04/2004 P.206-0319).

³² Rozdział 4, pkt 5 instrukcji.

³³ Decyzję wydano 1.07.2016 r.

w art. 35 § 3 Kpa. Nie poinformowano stron postępowania, wbrew wymogowi art. 36 Kpa, o przyczynach zwłoki, ani nie wskazano nowego terminu załatwienia sprawy.

Starszy inspektor weterynaryjny ds. higieny środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego wyjaśniła, że „decyzję wydano z opóźnieniem z powodu wyznaczenia mojej osoby do pomocy przy zwalczaniu afrykańskiego pomoru świń w powiecie hajnowskim po wykryciu ogniska afrykańskiego pomoru świń w gospodarstwie trzody chlewnej”.

5. Ponadto:

- Cztery (z pięciu analizowanych) kontrole weterynaryjne (z 20.04 i 3.12.2015 r. oraz z 4 i 18.04.2016 r.) udokumentowano na wzorach protokołów SPIWET niezgodnych z załącznikiem nr 2a do instrukcji GLW z 28.03.2013 r.

Starszy inspektor weterynaryjny ds. higieny środków spożywczych pochodzenia zwierzęcego wyjaśniła, że „błąd ten wynikał z wydrukowania nieaktualnego protokołu dotyczącego dobrostanu, aczkolwiek protokół stanowiący załącznik do instrukcji z 2009 r. zawiera te same przepisy prawa co protokół stanowiący załącznik do instrukcji z 2013 r.”. (dowód: akta kontroli str.159-160, 291-292)

- W „Półrocznym raporcie z kontroli rzeźni pod względem dobrostanu zwierząt” za I półrocze 2014 r. ujęto 9 zamiast 10 rzeźni zarejestrowanych na terenie powiatu, zaś w raporcie za I półrocze 2016 r. nie wykazano nieprawidłowości po kontroli weterynaryjnej w jednej rzeźni³⁴ (z trzech rzeźni, w których wystąpiły nieprawidłowości) przeprowadzonej 31.05.2016 r., pomimo iż stwierdzono w niej niedokonanie przez pracownika ds. dobrostanu zwierząt kontroli stanu i kondycji zwierząt w magazynie żywca, co mogło skutkować obniżeniem ich dobrostanu.

Zastępca PLW wyjaśniła, że „był to błąd pisarski, który został wykryty przez pracownika WIW Białystok, sprawozdanie zostało skorygowane i w raportach, które są w WIW jest prawidłowa liczba rzeźni. Korekta była wysłana e-mailem, nie zostało to poprawione w formie pisemnej, gdyż był to okres wystąpienia ASF na terenie powiatu białostockiego i cały dział higieny był przesunięty do zwalczania ASF”.

(dowód: akta kontroli str. 164-205, 291-292)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że w Inspektoracie w niewielkim zakresie realizowano porozumienie o współdziałaniu IW i ITD. Chociaż zaplanowano w nim prowadzenie wspólnych kontroli (zarówno planowych, jak i doraźnych), w okresie objętym kontrolą NIK przeprowadzono tylko jedną wspólną kontrolę doraźną. W rezultacie służby PIW nie korzystały z posiadanych przez ITD uprawnień do zatrzymania transportu zwierząt do kontroli i zweryfikowania czasu transportu zwierząt z wykorzystaniem wskazań tachografów³⁵.

Starszy inspektor weterynaryjny ds. zdrowia zwierząt i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt wyjaśniła, że „wskazane porozumienie z 16 października 2007 r. nie zostało przekazane w „dół”. Nie ma wytycznych co do kierunków i sposobu postępowania w tym zakresie. Instrukcja GLW nr GIWz.420/AW-62/11 z października 2011 r. w sprawie postępowania powiatowych lekarzy weterynarii przy:

- zatwierdzaniu przewoźników oraz środków transportu drogowego wykorzystywanych do przewozu zwierząt,
- kontroli przewoźników,
- przeprowadzaniu kontroli wykonywania transportu drogowego zwierząt pod względem ich dobrostanu,
- raportowaniu z przeprowadzonych w tym zakresie kontroli,

wg której prowadzone są czynności nie zawiera żadnych wskazań, zaleceń, wytycznych, poleceń, itp. mówiących o wspólnych kontrolach z ITD (...). Poza tym ITD nie posiada struktury organizacyjnej na poziomie powiatu.

W roku 2013 PWLW przesała pismo informujące o mających odbyć się w najbliższym czasie wspólnych kontrolach samochodów przewożących zwierzęta. Brałam udział w takiej

³⁴ W Pionce Strumiance, o weterynaryjnym numerze identyfikacyjnym 20023802.

³⁵ ITD jest do tego uprawniona na podstawie art. 71 ustawy z dnia 6.09.2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2013 r., poz. 1414 ze zm.).

kontroli. Wraz z pracownikami ITD. W godzinach porannych zajęliśmy miejsca na parkingu przy drodze lokalnej w pobliżu trasy S8. Pracownik ITD na motorze dodatkowo patrolował teren i miał kierować samochody przewożące zwierzęta do miejsca naszego postoju. W ciągu około pięciu godzin nie udało się skontrolować żadnego samochodu przewożącego zwierzęta. Biorąc pod uwagę konieczność oddelegowania pracownika IW na cały dzień do takiej kontroli oraz jej efekty należy poddać w wątpliwość celowość takiego typu działań. W czasie objętym zakresem kontroli odbyła się jedna kontrola doraźna, kiedy na wezwanie telefoniczne ITD pracownicy IW pojechali na miejsce zatrzymania samochodu przewożącego zwierzęta. Przeprowadzono kontrolę samochodu przewożącego świnię do rzeźni i wydano stosowne zalecenia. W chwili obecnej ITD ma z IW kontakt telefoniczny. Po zatrzymaniu samochodu przewożącego zwierzęta pracownicy ITD w sprawach wątpliwych dzwonią i konsultują z pracownikiem IW zagadnienia dotyczące aktualnie obowiązujących dokumentów i weryfikują przewoźnika oraz środek transportu. Ponadto w kwestii możliwości realizacji porozumienia z ITD do kontroli transportów zwierząt z zagranicy starszy inspektor weterynaryjny ds. zdrowia zwierząt i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt wyjaśniła, że „ze względu na brak stałej trasy przejazdu środków transportu do przewozu zwierząt i brak możliwości kontroli dokładnego miejsca położenia środka transportu, nie było możliwe wcześniejsze zaplanowanie takich kontroli. Ponadto PLW nie posiada wiedzy nt. innych przesyłek zwierząt znajdujących się na tym samym środku transportu i przewidywanych postojach związanych z rozładunkiem przesyłek w miejscach docelowych. Biorąc pod uwagę fakt, iż Powiatowy Lekarz Weterynarii w Białymstoku posiada wiedzę tylko na temat przesyłek, których miejscem docelowym jest obszar powiatu białostockiego, ma możliwość skontrolowania przesyłki zwierząt w miejscu docelowym, w związku z czym nie istnieje potrzeba organizacji kontroli na trasie do miejsca docelowego. Ponadto należy nadmienić, iż duża część tych transportów realizowana jest przez przewoźników z innych krajów unijnych, najczęściej posługujących się językiem obcym, w związku z czym nie byłoby możliwe sporządzenie protokołu kontroli. Każdy transport powyżej ośmiu godzin zawsze odprawiany jest przez urzędowego lekarza weterynarii. Transporty o dużym ryzyku nie przestrzegania dobrostanu przewożonych zwierząt to transporty do ośmiu godzin”. (dowód: akta kontroli str. 306-319)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność kontrolowanej jednostki w badanym zakresie. W znaczącym stopniu realizowano nadzór nad przestrzeganiem dobrostanu zwierząt w uboju na potrzeby własne, jednak nie wyegzekwowano przeprowadzenia przez urzędowych lekarzy weterynarii 12 z wymaganych 131 badań przed i po uboju na potrzeby własne. Prowadzono też, poza 2014 r., regularne, obejmujące dobrostan zwierząt, kontrole podmiotów zajmujących się ich przewozem, obrotem i ubojem, przy czym miejsce odpoczynku zwierząt kontrolowano raz, zamiast co najmniej dwa razy w roku. NIK zwraca też uwagę na zrealizowanie wspólnie z ITD niewielkiej liczby kontroli, zaplanowanych w porozumieniu GIW z GITD z 16.10.2007r.

2. Działania organów inspekcji weterynaryjnej podejmowane w związku z informacjami o nieprawidłowościach

Opis stanu faktycznego

2.1. W okresie objętym kontrolą wpłynęły do PIW dwie informacje z zakresu dobrostanu zwierząt w transporcie i uboju. Obie zostały załatwione rzetelnie i terminowo. I tak:

- W dniu 25.09.2014 r. Inspektorat poinformowany został telefonicznie o chorej i zalegającej w gospodarstwie w Kolonii Gródek jednej sztuce bydła, której odbiór i transport zadeklarowała firma posiadająca uprawnienia do przewozu zwierząt. Tego samego dnia przeprowadzono kontrolę stwierdzając na terenie gospodarstwa obecność samochodu, na którym załadowana była jedna sztuka bydła, której stan zdrowia kwalifikował jako niezdolną do transportu z uwagi na brak możliwości samodzielnego poruszania się bez bólu lub poruszania się bez pomocy. Wezwany na miejsce lekarz weterynarii po przeprowadzeniu badania klinicznego stwierdził niezdolność do transportu leżącego na samochodzie zwierzęcia oraz konieczność jego bezzwłocznego uśmiercenia w celu skrócenia cierpienia (zwierzę poddano eutanazji). Przeprowadzono również kontrolę środka transportu i wymaganej dokumentacji, stwierdzając m.in., iż: 1/ środek transportu nie jest skonstruowany w sposób pozwalający na uniknięcie zranienia ciała i cierpienia oraz zapewniający bezpieczeństwo

zwierząt, nie posiada antypoślizgowej powierzchni podłogowej, nie jest oznakowany w sposób jasny i widoczny wskazujący na obecność zwierząt, nie ma odpowiedniego wyposażenia do załadunku i rozładunku, 5/ urządzenia do załadunku i rozładunku, w tym powierzchnia podłogowa nie są skonstruowane w sposób: a) zapobiegający zranieniom i cierpieniu zwierząt oraz minimalizujący pobudzenie i ból podczas ruchów zwierząt, jak również zapewniający bezpieczeństwo zwierząt (w szczególności powierzchnie nie są śliskie oraz zapewniona jest ochrona boczna zapobiegająca ucieczce zwierząt), b) umożliwiające czyszczenie i dezynfekcję, 6/ platformy podnoszące i górne podłogi nie są wyposażone w barierki zabezpieczające przed wypadaniem lub uciekaniem zwierząt podczas załadunku i rozładunku, 7/ w pojeździe nie ma dokumentacji dotyczącej przeprowadzonej jego dezynfekcji. W związku z powyższym wszczęto postępowanie wyjaśniające w sprawie naruszenia przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2005, które zakończono 5 listopada 2014 r. decyzją zawieszającą licencję dla kierowcy na 6 miesięcy³⁶;

- W dniu 1.10.2015 r. PIW poinformowany został telefonicznie przez Komisariat Policji w Zabłudowie o trwającym w gospodarstwie w Michałowie nielegalnym uboju dwóch sztuk trzody chlewnej. Tego samego dnia przeprowadzono tam kontrolę interwencyjną ustalając, iż: dokonano uboju dwóch świń, mięso zwierząt rozebrano na elementy i ułożono w pomieszczeniu gospodarczym, a odpady spalono. Ponieważ nie zgłoszono zamiaru uboju w celu przeprowadzenia badania poubojowego oraz nie wykazano zamiaru zbadania mięsa na włośnię, decyzją z 12.11.2015 r.³⁷ PLW wymierzył prowadzącemu gospodarstwo karę pieniężną w wysokości 500 zł. Ponadto w gospodarstwie przeprowadzono kontrolę ustalając, iż nie spełniono w nim wymagań w zakresie bioasekuracji, tj.: 1/ nie wdrożono programu monitorowania i zwalczania gryzoni, 2/ nie przeprowadzono okresowych zabiegów dezynfekcji (od kwietnia do listopada każdego roku), 3/ nie prowadzono rejestru środków transportu do przewozu świń, które wjeżdżają na teren gospodarstwa i rejestru wejść osób do pomieszczeń, w których są utrzymywane świny, 4/ nie zapewniono, aby osoby przebywające w budynkach inwentarskich używały odzieży i obuwia ochronnego. W związku z powyższym PLW decyzją z 2.10.2015 r.³⁸ nakazał zabicie czterech pozostałych prosiąt oraz zakazał wprowadzania do gospodarstwa i utrzymywania w nim zwierząt z gatunków wrażliwych do zakończenia obowiązywania rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 kwietnia 2015 r. w sprawie wprowadzenia „Programu bioasekuracji mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń”³⁹ na lata 2015-2018. Następnie, w związku z niedopełnieniem obowiązku bezzwłocznego oznakowania czterech prosiąt i zgłoszenia tego faktu kierownikowi biura powiatowego ARiMR, PLW decyzją z 27.11.2015 r. odmówił przyznania odszkodowania za ich zabicie. (dowód: akta kontroli str. 320-375)

2.2. W latach 2014-2016 (I półrocze), jak wyjaśnił starszy inspektor weterynaryjny ds. ochrony zwierząt, nie prowadzono współpracy z organizacjami społecznymi (których celem jest ochrona zwierząt) w zakresie sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o ochronie zwierząt gospodarskich. Natomiast współpraca z samorządem lekarsko-weterynaryjnym polegała na przesyłaniu przez Krajową Izbę Lekarsko-Weterynaryjną do zaopiniowania projektów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt⁴⁰. (dowód: akta kontroli str. 316-319)

Ustalone
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Inspektoratu podejmowane w związku z otrzymanymi sygnałami o nieprawidłowościach w transporcie i uboju zwierząt.

³⁶ Decyzja PIW-Z.5120.14.2014 z 5 listopada 2014 r. PLW zawieszająca licencję dla kierowcy nr 244/2002/2013 wydaną 15.11.2013 r.

³⁷ Decyzja PIW-HIG.522.13.2015 z 12.11.2015 r.

³⁸ Nr 230/2015.

³⁹ Dz. U. z 2015 r., poz. 517 ze zm.

⁴⁰ Dz. U. z 2013 r. poz. 856, ze zm.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴¹, wnosi o:

1. Zapewnienie rzetelnego przedstawienia danych w rejestrze podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, wykazie zezwoleń dla przewoźników i półrocznych raportach z kontroli rzeźni pod względem dobrostanu zwierząt.
2. Wyegzekwowanie od wyznaczonych urzędowych lekarzy weterynarii przeprowadzania wymaganych badań przed- i poubojowych oraz wydawania zaświadczeń o wykonaniu takich badań zgodnych z obowiązującymi wzorami.
3. Przeprowadzanie kontroli wszystkich zlokalizowanych na terenie powiatu miejsc odpoczynku zwierząt co najmniej dwa razy w roku, zgodnie z instrukcją GLW.
4. Wydawanie decyzji administracyjnych z zachowaniem wymaganych terminów, a w przypadku niezakończenia sprawy w terminie, informowanie stron postępowania o przyczynach zwłoki i wyznaczanie nowego terminu załatwienia sprawy oraz dokumentowanie kontroli weterynaryjnych na właściwych wzorach protokołów SPIWET.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden kierownikowi jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku

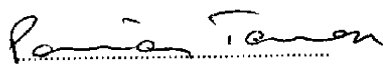
Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 30 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

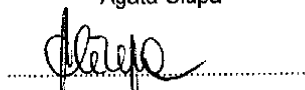
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 4 stycznia 2017 roku.

Kontroler
Tomasz Pomian
główny specjalista kontroli państwowej

podpis

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Agata Ciupa

podpis

⁴¹ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096 ze zm. Ustawa zwana dalej „ustawą o NIK”.

